

Naš teden

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. LETO/STEVILKA 49

V CELOVCU, DNE 4. DECEMBRA 1958

CENA 1.50 SILINGA

Hlapec Jernej in naša pravica

11. decembra 1918 je pokopal slovenski narod svojega največjega umetnika, glasnika in preroka. Rodil se je na Vrhniku v mali hiši na Klancu poleg stare cerkvice sv. Lenarta, ki stoji pod Sv. Trojico. To je bil svet Cankarjeve mladosti, ki odseva v različnih podobah iz njegovih del. Družina je bila ubožna in mnogoštevilna. Skrb za otroke je ležala na ramah drobne matere, ki ji je postavil Cankar v svojih delih najlepši spomenik.

Študiral je v Ljubljani, kjer je živel življenje ubožnega študenta. Iz Ljubljane je odšel na Dunaj, tam ga je objelo vrvenje velikega mesta, nov svet s svojimi sončnimi in senčnimi stranmi, predvsem pa nova umetnost, ki je že zmagovala v Evropi. Njen cilj je bil: resnica in pravica za vsako ceno. Zato je ta umetnost šla v boj proti laži in krivici sodobnega sveta. Cankar se je tu od daleč ozrl na svojo domovino in se zavedel svojega poslanstva. Stopil je s polno dušo v sveto službo vse prenavljajoče in osvobojujoče umetnosti. Njegova dela so polna borbe proti lažni moralni in površnemu rodoljubju, proti hinavščini in polovičarstvu, proti klečplastvu, proti vsem slabim stranem javnega in narodnega življenja. Zavedal se je dolžnosti umetnika, ki mora govoriti resnico tudi takrat, kadar jo govori z boleščjo v srcu.

V romanu „Na klancu“ je postavil veličasten spomenik svoji materi, ki je bila med tisoči onih, ki so polnili domovino s svojim hrepenenjem po lepšem, višjem življenju in omagovali na težki poti. Cankar je postal glasnik teh bednih in zapuščenih, ponižanih in razžaljenih.

Med narodom in ljudstvom je rasel koncem stoletja naš tretji stan. To so bili oni, ki niso bili niti inteligenca, niti meščani, niti kmetje, bili so to delavci, ki so polnili predmestne ulice, prebivali po zakotjih starih hiš, se skrivali po zatohlih podstrešnih prostorih ter od blizu prenašali ropot strojev in prah in dim, ki je polnil noč in dan njihova bivališča; oni, ki so izginjali ob dnevnih svetlobi v podzemski svet, da dvigajo iz njega dragocene zaklade, ki služijo napredku in kulturi človeštva; oni, ki so odšli na pot, ker jim mati zemlja ni dala kruha in so ga iskali po cestah, premišljujejo o krivici sveta, in oni, ki so ostali doma in služili vse življenje trdim gospodarjem, a sami so na starost ležali in umirali po hlevih in občinskih ubožnicah. Od dne do dne je rastlo njih število po mestih in po deželi, napolnili so vse ceste in pota; brez doma in domovine so iskali dela in kruha. Nastalo je socialno vprašanje. V tem času je bilo treba velike resnične besede, in Cankar jo je izpregovoril. Zagledal je hlapca Jerneja na poti za svojo pravico in ustvaril biser, ki danes predstavlja naše slovo v svetovni literaturi. Cankarjev »Hlapec Jernej« je postal simbol vsega, kar je naš narod moral pretrpeti.

Hlapec Jernej pa je tudi še danes prispodoba slovenskega naroda na Koroškem. Tudi zanj so vsa vrata zaprta, kjer bi morali imeti odločujoči polno razumevanje za narodove upravičene pritožbe in zahteve. Kakor Cankarjev hlapec Jernej ni našel svoje pravice pri domačem županu ne pri deželnih oblasteh in ne na cesarskem dvoru na Dunaju, tako tudi slovenska manjšina danes zaman trka na vrata avstrijskih državnikov, da bi se končno omehčali in ravnali enako pravično z vsemi državljani, tudi s Slovenci.

Marsikaj se je na svetu že spremenilo. Za slovensko delegacijo pa tudi danes še nima časa ne državni predsednik in ne šef avstrijske vlade! Kako dolgo bodo za nas na Dunaju vrata še zaprta? Kako dolgo bo moral hlapec Jernej še iskati svojo pravico? A hlapec Jernej bo svojo pravico iskal in to tako dolgo, dokler je ne bo dosegel. Dosegel jo bo, ker je njegova pravica del večne Pravice.

Kdo bo napravil prvi korak?

Dne 10. novembra se je v Ženevi sestala nova konferenca, ki bi naj razpravljala o preprečitvi nenadnih napadov ali presenečenj. Udeleženci so Združene države, Velika Britanija, Sovjetska zveza, Kanada, Francija, Italija, Poljska, Čehoslovaška, Romunija, Albanija. Zapadne države pravijo, da bi se ti razgovori najprej rešili zgolj tehnično plat problema ter da bi naj atomski strokovnjaki, ki se teh razgovorov udeležujejo izdelali konkretne predloge za zaščitne ukrepe.

Sovjetska zveza pa zahteva najprej izpraznitev vseh obstoječih ameriških raketnih baz v Evropi in Severni Afriki, potem bi se pa lahko naprej razgovarjali. Torej izrazito vojaško-politična zahteva brez sleherne protistoritve s sovjetske strani. Tako so tudi ti razgovori zašli v slepo ulico. Prejšnji teden je dopisnik »New York Timesa« tako označil položaj v Ženevi: V obeh taborih premišljajo, kako bi razgovore prekinili in nasprotniku naprtli krivdo za neuspeh konference.

»Razorožitev je podobna olivam v steklenici: ako ti uspe, da izvlečeš prvo olivo iz nje, potem dobiš ven zlahka tudi vse ostale«, je dejal neki diplomat. — Oliva ima gladko kožo in se rada izmuzne prijemu.

Že več let sem smo priča raznim pogajanjem o razorožitvi, toda ta je nerazdružljivo povezana z mednarodno kontrolo, ki bi imela dostop v vse države sveta ter pravico inspekcije njih celotnega teritorija. Le tako bi bilo podano jamstvo, da se nobena velesila ne bi tajno oboroževala. Vsi doseđanji poskusi mednarodne kontrole so se pa izjalovili na odporu Sovjetske zveze, ki smatra vse tujce za vohune.

Pri razorožitvi je res kot pri olivah, ker nihče ne stori prvega koraka.

Poraz komunistov v Franciji

Pri parlamentarnih volitvah v Franciji, prvih po novi ustavi, je general De Gaulle dosegel presenetljivo veliko večino, dočim je večina starih strank, ki so spravile Francijo na rob kaosa, utrpeli velike izgube. Rezultati so naslednji: UNR (Gaulisti) 188 poslancev, konservativna stranka (ki podpira De Gaulla) 133 poslancev, MRP (krščansko demokratska stranka) 57 poslancev, socialisti 40 poslancev, radikali 37 poslancev. Od vseh strank so najhujši poraz utrpeli komunisti, ki so od 100 poslancev v prejšnji zbornici zdrknili na pičlih 10.

Tito odšel na Daljnji vzhod

Minuli teden se je maršal Tito podal na dolgo potovanje na Daljni vzhod, ki mu bo vzelo 2 in pol meseca. Pot ga bo ponesla v sončno deželo dišav, Indonezijo, kjer bo vrnil obisk predsedniku Sukarnu. Na povratku bo pa obiskal Burmo, Egipt in še več držav v tem delu sveta. V zadnjih letih se Jugoslavija trudi, da svoji rastoči industriji zagotovi tržišča v manj razvitih državah Daljnega vzhoda. Na tem važnem predelu sveta so po umiku kolonialnih sil nastale nove države, za katerih prijateljstvo se borita Vzhod in Zapad.

Spričo ostrega spora med Beogradom

in Moskvo ima to potovanje dalekosežne politične cilje, kajti politikom mladih držav, ki pogosto radi nasedajo moskovskimi vabam o »nesebični pomoči« brez političnih pogojev, ki jim jo ponuja Sovjetska zveza, bo Tito lahko povedal, da je vsaka moskovska poteza točno preračunana in da komunisti poznajo v meddržavnih odnosih samo eno svobodo, svobodo brezpogojne podreditve. Zato se Tito ni podal na pot v tople južne kraje, da se izogne mrazu balkanske zime, ampak da napade sovjetsko propagando na mestu, kjer je precej občutljiva.

Občni zbor Kmečke gospodarske zveze

Minuli četrtek je zborovala Kmečka gospodarska zveza. Njenega občnega zbora, ki se je vršil pri Haimlingerju, se je udeležilo prav čedno število, predvsem mladih gospodarjev, absolventov in absolventk naših strokovnih šol.

Po uvodni »Nmaj čriez jizaro« je predsednik svetnik Koroške kmetijske zbornice, Janko Janežič otvoril zbor s pozdravom, nato je dr. Vinko Zwitter obravnaval vprašanje evropskega gospodarskega razvoja. Med drugim je izvajal, da je moderna doba prinesla poleg tehnike, številke in računstva tudi veliki prostor v gospodarski svet. Visoka brzina prometnih sredstev krči svet in kontinent in v Evropi je čutiti sile, ki skušajo združiti poedine države v Evropsko gospodarsko zvezo in trgovsko cono. Z velikim prostorom pa prihaja tudi poostrena gospodarska tekma. Tudi kmetijstvo mora biti nanjo dobro pripravljeno, da ne zaigra svojega obstoja.

V drugem govoru je zb. svetnik Janežič orisal sodobni kmetijski položaj. Kmet ostaja osamljen med stanovi in komaj zmaguje težave zaradi visokih dejatev in razmerno nizkih dohodkov. Poleg države je dolžan, da si pomaga sam s tem, da se družijo v zadrage in sosesčine. Hkrati pa naj polaga največjo težnjo na dobro strokovno in splošno izobrazbo svojega naraščaja. »Čuvarji tisočletne tradicije smo, z enotnostjo naših vrst in pogumnim delom rešujemo naše ogrožene domove!« je dejal. Govoroma je sledil prav živahen razgo-

vor, katerega so se udeležili med drugimi č. g. župnik Koglek, g. Tolmajer Janko in še drugi.

Po poslovnem poročilu in razrešnici starega odbora so sledile volitve. Članstvo je želelo pomladitev odbora in je dosedanjim odbornikom dodalo še podjetna mlada gospodarja Janka Robleka iz Sel in Martina Resmana iz Ledine. Tudi je bil izvoljen v odbor g. inž. Lambert Muri, pd. Pristovnik iz Kort. V delovnem programu bodočih mesecev pa so predvideli med drugim okrožna zborovanja absolventov in absolventk.

Pesem je zaključila lepo uspelo zbrovanje.

Miklavževanje v Celovcu

V petek, dne 5. decembra ob 20. uri zvečer priredi Slov. prosvetno društvo v Celovcu v Kolpingovi dvorani MIKLAVŽEV VEČER!

Na sporedu je:

Miklavževa opereta (igra farna mladina iz št. Janža v Rožu)

Petje mladinskega zbora

Obdarovanje

Prosta zabava

Iz mesta in okolice vsi prisrčno vabljeni!

DAROVE lahko oddate na upravi Našega tednika, Viktringer Ring 26, prtiličje, levo (Mohorjeva hiša).

O B J A V A

Ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence v Celovcu sporoča:

Prvo tromesečje tega šolskega leta poteče s 6. decembrom in učenci dobijo pismeno šolsko poročilo.

Dne 10. decembra je »Dan staršev« in sicer od 13. do 16. ure v šolskem poslopju Državne realke, Lerchenfeldgasse 22. Tu imajo vsi starši priložnost, da se porazgovorijo s profesorji svojih otrok.

Isti dan ob 16. uri pa je občni zbor »Združenja staršev na Državni realni gimnaziji za Slovence«.

Lurške romarje in vse druge opozarjamo, da bo na praznik BREZMADEŽNE, 8. decembra ob pol osmih zjutraj radio-oddaja zvočnega reportaža O ROMANJU KOROŠKIH SLOVENCEV V LURD OB STOLETNICI.

K R A T K E V E S T I

V Moskvi so prijatelji glasbe z velikim veseljem poslušali ameriško moderno glasbo. V okviru nedavno sklenjenega sporazuma o kulturni zamenjavi med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo je simfonični orkester moskovskega radia izvajal skladbe ameriških komponistov in sicer »Črne maske«, Rogerja Sessionsa, »Šesto simfonijo« Petra Mennina, »Peto simfonijo« Roya Harrisa ter »Uverturo k novim obzorjem« Uliksa Raya. Znamenje, da med narodi ni nepremostljivih prepadov, pač pa med političnimi interesi.

»Šolo po televiziji« so uvedli v New Yorku. S strehe najvišje zgradbe na svetu, nebotičnika Empire State Building oddajajo vsak teden 35 ur učnega programa, ki ga morejo sprejemati lastniki televizijskih aparatov (Fernsehen) v krogu 160 km. Nudijo pouk angleškega, španskega in francoskega jezika, nadalje učne ure iz matematike, fizike, glasbe, kemije. Učne ure so prirojene raznim stopnjam izobrazbe gledalcev. Tako so posebni tečajji za odrasle, tečajji za učiteljske pripravnike, dopolnilni programi ter učne ure za mladino, ki je končala obvezne šole. Tudi v šolah New Yorka imajo že 220 televizijskih aparatov.

„Manchester Guardian“ o koroških Slovencih

Angleški dnevnik 20. okt. 1958 je v rubriki pisma bralcev prinesel še naslednje mnenje:

Dvojezične šole na Koroškem so bile uvedene z odlokom koroške deželne vlade 3. oktobra 1945. Prva tri leta naj bi bil učni pouk za otroke v obeh jezikih, nemškem in slovenskem; od četrtega razreda dalje pa je nemščina učni jezik, tri ure na teden pa so odmerjene slovenskemu jeziku. Po istem odloku morajo biti tudi učitelji večji slovenskega jezika. Enako velja za šolske nadzornike.

Koroški Slovenci se boje, da je novi odlok koroške glavarja, ki dovoljuje staršem na mešanem ozemlju, da lahko odtegnejo otroke od šolskega pouka v slovenskem jeziku, nov in zelo učinkovit korak proti končnemu cilju: izbrisati slovensko manjšino. Ne smemo pozabiti, da je bilo leta 1910. ob zadnjem več ali manj zanesljivem ljudskem štetju 82.212 Slovencev, dočim je danes samo okoli 22.000 avstrijskih državljanov, ki si upajo izjaviti, da so Slovenci, čeudi je pri Slovencih tam število rojstev na tisoč prebivalcev 26 na leto. Tako bi moralo ljudsko štetje kazati več kot 100.000 Slovencev, če bi njihov razvoj bil neoviran.

Slovenci vztrajajo na dvojezičnih šolah, ker se zavedajo važnosti razumevanja med novimi generacijami, nemškimi in slovenskimi. To pa ne more biti doseženo, če otroci drug drugega ne razumejo.

Politični teden

Po svetu . . .

Berlin — svobodno mesto do preklica

Težko pričakovana sovjetska nota o Berlinu je prejšnji teden le prišla. Moskova vlada je sporočila ostalim trem zasedbenim silam, to je Združenim državam, Veliki Britaniji in Franciji, da bo v roku 6 mesecev umaknila svoje zasedbene čete iz vzhodne cone Berlina ter upravo tega področja prepustila vzhodnonemški vladi. Poziva nadalje, da tudi zapadne okupacijske sile umaknejo svoje čete iz nekdanje nemške prestolnice, a njih sedanje zasedbene cone, skratka »Zapadni Berlin« pa naj postane »svobodno mesto« z lastno upravo, žigar svobodo bi naj garantirala posebna mednarodna pogodba.

V zapadnih prestolnicah so ta predlog takoj označili kot nesprejemljiv. Po umiku zapadnih zasedbenih čet iz Berlina bi dejansko bila svoboda takega »svobodnega mesta« odvisna od dobre volje sovjetske vlade, pripominja pariški »Le Monde«. Izkušnja pa kaže, da se razpoloženje v Moskvi pogosto spreminja.

nemški industriji, ki je močnejša od francoske. Zato je De Gaulle sklenil, da stopi k Adenauerju, da se z njim pogovori o bodočem nemško francoskem sodelovanju, ki more edino ustvariti evropsko gospodarsko skupnost, pa bodisi samo v okviru sedanje šestorice, ali pa z vključitvijo Velike Britanije in ostalih članov evropske plačilne unije, s čemer bi nastala še večja »evropska trgovinska cona«. Sestanek je bil uspešen in bilo je sklenjeno, da se naj v kratkem sestanejo zunanji ministri držav srednje in zapadne Evrope ter se domeni za nadaljnje korake v smeri širšega gospodarskega sodelovanja. Sestanek v Kreuznachu je dober znak, kajti kaže, da »zgodovinsko sovraštvo« med Nemci in Francozi res postaja le zgodovina.

. . . in pri nas v Avstriji

Občni zbor Ljudske stranke v Inomostu V minulem tednu je imela Ljudska stranka (OeVP) svoj letni občni zbor v Inomostu. Zaradi volitev prihodnje leto je to zborovanje pridobilo na pomenu, kajti na njem je bila začrtana strategija volilne borbe ter izdelan volilni program.

Na govorniškem odru v Inomostu so se zvrstili najvidnejši možje stranke. Tako smo slišali kanclerja ing. Raaba, finančnega ministra Kamitza in dr. Maleta, ki v stranki predstavlja industrijske kroge, kajti on je tudi predsednik Društva avstrijskih industrijcev.

Vsi govorniki so ostro kritizirali zadržanje socialistov, češ da pred javnostjo napadajo zakone in druge, ki jih je odobrila celotna vlada, torej tudi z glasovi socialističnih ministrov.

Konec koalicije?

Razpoloženje proti socialistom je bilo na tem občnem zboru ostrejšje kot pa pri občnih zboreh zadnjih let. Pojavlja se mnenje, da bo poskusila OeVP z ener-

giječno volilno kampanjo si pridobiti toliko glasov, da bi po zgledu Adenauerja v Zapadni Nemčiji sama prevzela vlado in s tem končala nad trinajst let staro koalicijo s socialisti, ki sta jo oba partnerja itak ves čas proglašala za »ženitev iz koristi«.

KRISCHKE & CO.
Klagenfurt - Celovec

Zglavniki s 1 in pol kg polnjeni	šil. 49.-
Tuhenti z dobrim perjem	šil. 259.-
Perje za blazine, kg	šil. 19.50
Perje za tuhente, racino perje	šil 65.-

Gospodarski razvoj je v zadnjem času prinesel vrsto vprašanj, glede katerih sta mnenji obeh strank zelo nasprotni in ni bilo moč doseči sporazuma. Gospodarski krogi v OeVP bi predvsem radi odpravili razne subvencije in umetno vzdrževane cene, ki državo vsako leto stanejo velike denarje, a dokončno ne rešijo nobenega vprašanja, nadalje hočejo izvesti reprivatizacijo čim večjega števila podržavljenih podjetij s pomočjo »ljudskih delnic«. S to reprivatizacijo bi zadeli dve muhi na en mah. »Ljudske delnice« bi prišle povčini v roke finančno močnih krogov, ki bi na ta način dobili vpliv v teh podjetjih. S tem bi pa zrasel tudi vpliv OeVP, v kateri se ti krogi zbirajo. Istočasno bi bile seveda te pozicije za socialiste izgubljene.

Tudi na ugovore, češ da je vladna koalicija najtrdnější garant notranjega miru v državi, imajo odločneži v OeVP že pripravljen odgovor. Pravijo namreč, da bi tudi v primeru prehoda socialistov v opozicijo v notranji politiki ne nastale posebne motnje in se zopet sklicujejo na zgled Zapadne Nemčije, kjer so socialisti že leta v opoziciji. Pravijo tudi, da je pri socialistih danes mnogo bivših nacistov, ki so se tej stranki pridružili deloma zaradi svoje antiklerikalne mržnje, deloma pa iz oportunitizma. Marsikdo izmed njih je po prvih letih trde povojne suše res zlezal na kak mehak stolček v okviru koalicijskega proporca ter si v teku let lagodno

sedeč nabral tolsti trebušček. Se razume, da bi ob prehodu v opozicijo ti stolčki šli v izgubo. Trebuščki bi kmalu uplahnili, z njimi pa tudi socialistična zavest njih lastnikov. Kljub številnim odpadom bi pa socialistična stranka še vedno ohranila znatno trdno jedro. Vendar si pa tudi to ne bi smelo v današnjem času privoščiti kakih posebnih skokov (kot se jih spominjamo iz prve republike), kajti danes meji Avstrija na komunistični blok in ob nastopu resnejših notranjih neprilik bi bili komunisti edini koristniki nereda. Na številnih zgledih iz vzhodnih dežel ljudske demokracije so morali tudi naši socialisti spoznati, da se pod takimi režimi kariera res zapadno usmerjenih socialistov slej ali prej neizogibno konča v zaporu. Zato bodo pa že raje nekoliko potrpeli pod kapitalizmom, kot da bi s kakimi radikalnimi podvigi sicer pripomogli »socializmu« do zmage, sebe pa spravili za železne rešetke.

Socialisti zaenkrat na naval nasprotne strankarske propagande še niso odgovorili. Toda brez dvoma je, da bodo to kmalu storili. Tudi zanje so prihodnje volitve nova priložnost, da znova poskusijo vreči OeVP iz prijetnega sedla večine.

Vlada bo pa brez dvoma uradovala naprej do prihodnjih volitev. Še leto dni je torej časa in treba bo spraviti pod streho vsaj najnujnejše zakone. Gre predvsem za nedavno po socialistih odklonjeni zakon o kmetijstvu. Nadalje pa za povišanje pristojbin radijskih naročnikov. Ker je radijska družba hudo pasivna, je to vprašanje vsak dan bolj pereče. Za njegovo rešitev se najbolj zavzema OeVP, kajti njeni ljudje imajo v rokah vodstvo te ustanove. Pa tudi socialisti imajo svoje želje. Oni bi radi povišali tarife na železnicah, ki so v njihovi upravi, prav tako je treba tudi urediti pasivne finance institutov socialnega zavarovanja. Posebno glede slednjega vprašanja je že prišlo do delnega zblizanja stališč. Tako je še bilo sklenjeno, da bo za vse zavarovalce uvedena nova dajatev v znesku 5 šil. za vsak bolniški list, oproščeni bodo le družinski člani, rentniki, brezposelni, bolniki z nalezljivimi boleznimi. Tako izgleda, da bo kljub vsemu vsaj glede teh nujnih zadev prišlo le do kompromisa.

Oto Habsburški se bo vrnil

Za nedeljsko čtivo je koalicijsko časopisje dalo svojim bralcem vest, da je Oto Habsburški, šef bivše avstrijske vladarske hiše, pisal zveznemu kanclerju Raabu ter mu izrazil željo, da se vrne v Avstrijo, svojo domovino. Kancler je to vest potrdil in še pristavil, da je o tem vprašanju v vladi že bilo govora in da se o tem še pogajajo. Dejal je, da bo v primeru povratka moral Oton slovesno izjaviti, da se zase in za svoje naslednike odpoveduje vsem zahtevam do krone. To se pravi, vrnil se bo v domovino kot navaden državljan in bo moral priseči, da bo spoštoval zakone republike. S takozvanim »habsburškim« zakonom je bilo po koncu prve svetovne vojne vse cesarsko premoženje zaplenjeno, vendar je že Schuschniggova vlada del tega vrnila, Hitler ga je zopet zaplenil. Sedaj pravijo, da bo to premoženje zopet vrnjeno Otonu. Gre v glavnem za gozdove na Gornjem Avstrijskem. Odpoved prestolu pa seveda ne pomeni, da bo Oton v Avstriji moral biti popolnoma tiho. Zveza monarhistov, ki pri volitvah sicer ne nastopa, je že izjavila, da bi Otonu kot vsakemu drugemu državljanu prav tako pripadala pravica za politično udejstvovanje. Jasno pa je, da on v nobenem primeru ne more postati ne vladni in ne državni predsednik, kajti to je izrečno prepovedano po ustavi. Kvečjemu lahko kandidira za deželnozborskega ali državnozborskega poslanca. Ta zadeva ima pa tudi zunanje politične momente, na katere se bo morala vlada ozirati.

KRISCHKE & CO.
Klagenfurt - Celovec

Posebno perje (Halbdaunen)

Flanelaste rjuhe	belo šil 145.-
Flanelaste rjuhe, velike	šil. 45.90.-
čisti bombaž	šil. 47.80.-
Flanelaste rjuhe v različnih barvah	šil. 45.90.-

nom je bilo po koncu prve svetovne vojne vse cesarsko premoženje zaplenjeno, vendar je že Schuschniggova vlada del tega vrnila, Hitler ga je zopet zaplenil. Sedaj pravijo, da bo to premoženje zopet vrnjeno Otonu. Gre v glavnem za gozdove na Gornjem Avstrijskem. Odpoved prestolu pa seveda ne pomeni, da bo Oton v Avstriji moral biti popolnoma tiho. Zveza monarhistov, ki pri volitvah sicer ne nastopa, je že izjavila, da bi Otonu kot vsakemu drugemu državljanu prav tako pripadala pravica za politično udejstvovanje. Jasno pa je, da on v nobenem primeru ne more postati ne vladni in ne državni predsednik, kajti to je izrečno prepovedano po ustavi. Kvečjemu lahko kandidira za deželnozborskega ali državnozborskega poslanca. Ta zadeva ima pa tudi zunanje politične momente, na katere se bo morala vlada ozirati.

SLOVENC

doma in po svetu

Proizvodnja slovenskega filmskega podjetja

Filmsko podjetje »Viba« v Ljubljani je v minulem letu izdelalo 10 kratkometražnih filmov. Snov teh filmov zajema najrazličnejše plasti vsakdanjega življenja in njih izvedba kaže rastočo kvaliteto. Obsega reklamne filme, dokumentarne reportaže, pripovedne skeče (kratke zgodbe) ter že kar solidne kratke igrane filme. Omenimo le nekatere: »Hitreje in lepše« kaže novoustanovljeno tovarno pisalnih strojev. Zabavno »Zgodbo o tefelonu« je ujel na platno France Kosmač. O življenju mornarjev ob slovenskem Jadranu pripoveduje film »Galebi iz piranskega gnezda«, dober lov slovenskih ribičev pa pokaže film »Morje je dobro«. Posrečen kratki igrani film je »On in njegovi«, ki podaja novo varianto stare zgodbe o dragocenem času in o ljudeh, ki ga ne znajo izkoristiti. Glavno vlogo je kot gost odigral nemški igralec Ledinek, ki pa je slovenskega rodu.

Slovensko narodno gledališče v Trstu

Je minuli torkel začelo svojo 14. repertoarno sezono z dramatisacijo romana ruskega pisatelja Dostojevskega »Zločin in kazen«. Priredbo za oder je oskrbel mladi tržaški pisatelj Dino Dardi. Na programu imajo letos eno domače izvirno delo izpod peresa Josipa Tavčarja. Slovaški dramatik Leopold Lahola je prepustil tržaškemu gledališču krstno izvedbo svoje drame »Madeži na soncu«. Klasična igra srbskega pisatelja Sremca »Pop Čira in pop Spira« bo letos prvič uprizorjena v Trstu. Italijanska književnost bo zastopana po drami Paola Levija »Temna je pot«. Nadalje bodo Tržičani videli tudi »Dnevnik Anne Frank«, svetovno klasiko bo sta pa predstavljala Shakespeare in Molière.

Slovenska gledališka tradicija v Trstu sega dobrih 100 let nazaj, saj se je v tem velikem mestu začel kmalu razvijati krepek slovenski meščanski stan. Letos obhajajo 40-letnico gledališke sezone, ko je tržaško gledališče pod vodstvom mojstra Milana Skrbiniška doseglo svojo največjo umetniško raven.

Socialni dan v Argentini

V Buenos Airesu so v nedeljo dne 2. novembra imeli Slovenci — med katerimi je mnogo socialnih delavcev iz domovine — svoj šesti socialni dan, ki je obravnaval tvarino: Gospodarske in socialne razmere v domovini. Ta socialni dan je organiziral Stalni odbor za prirejanje socialnih dni, ki mu je svoj čas predsedoval prof. dr. Ivan Ahčin, zadnja leta pa g. Janez Majeršič.

Prireditve se je začela zjutraj ob 8. uri s sv. mašo, ki jo je v kapeli v Slovenski hiši daroval direktor Anton Orehar, ki je imel po evangeliju lep in globok govor o socialnem nauku Cerkve, o potrebi borbe zoper materializem in o potrebi dela za pravično rešitev socialnih problemov.

Glavni govornik je bil prof. dr. Ivan Ahčin in je govoril o komunizmu v Jugoslaviji. Njegov odlični in stvarni referat je napravil na vse navzoče najgloblji vtis.

Drugi referat »Gospodarske razmere v Sloveniji« je pripravil mladi znanstvenik dr. Janez Arnež iz Washingtona, prečital pa ga je g. Avgust Horvat. Referat je bil opremljen z izčrpnimi statističnimi podatki.

V nadaljevanju zborovanja so udeleženci najprej sprejeli pozdravno pismo dr. Mihi Kreku in škofu dr. Gregoriju Rožmanu. Sledilo je tretje predavanje o socialnih razmerah, ki ga je podal g. Smersan Rudolf. Povedal je, kakšno je sedaj doma razmerje med delodajalcem in delavcem, prikazal je stvarno vrednost delavskih samouprav, navedel je glavna določila iz zakona o delovnem razmerju ter pokazal, kakšno je sedanje socialno zavarovanje doma. Tu in tam je zabeležiti kak napredek (otroške doklade, razširjenje pokojninskega zavarovanja in pod.), toda ta napredek se ne more meriti z napredkom v socialnem zavarovanju v zapadni Evropi.

Nato je tajnik g. Šeme Jože prečital resolucije, ki jih je na podlagi treh referatov sestavil prof. dr. Ivan Ahčin.

KRISCHKE & CO.

Klagenfurt - Celovec

Zimsko perilo, flanelaste srajce
Puloverji, telovniki in nogavice
za moške, dame in otroke

v največji izbiri - in poceni!

Mož, ki vodi Berlin

V zadnjih tednih je Berlin zopet postal središče mednarodne politike. Mesto je še sedaj razdeljeno na 4 zasedbene cone, in sicer ameriško, francosko, angleško in sovjetsko. Tri zapadne cone mesta so združene v eno upravno enoto, imenovano „Zapadni Berlin“, ki ji stoji na čelu župan. On je seveda pod nadzorom treh poveljnikov zasedbenih sil. Zapadni Berlin pa tvori del zapadnonemške republike, čeprav je odrezan sto kilometrov od teritorija države, h kateri pripada. Je nekak otok, kajti od vseh strani ga obdaja ozemlje Vzhodnonemške komunistične republike. Sovjetska zasedbena cona pa je sestavni del te države, vendar ima vrhovno upravo v rokah še vedno sovjetski vojaški poveljnik. Sedaj hoče Sovjetska zveza izročiti svojo cono vzhodnonemški vladi. Obenem je napovedala odpoklic svojih čet ter pozvala zapadne velesile, da store enako.

Že leta 1947 je prepir zaradi Berlina resno ogrožal svetovni mir. Takrat so Sovjeti prerežali vse prometne zveze Zapadnega Berlina z zapadno Nemčijo in ameriško vojno letalstvo je z orjaškim »letalskim mostom«
po zraku ohranilo mesto pri življenju s tem, da mu je dobavljalo po tej izredno dragi poti živež, kurjavo, surovine za industrijo in obrt, trgovsko blago itd. Tedanji župan Ernst Reuter je postal svetovno znana osebnost, kajti s trdno roko je vodil mesto skozi največje težave. Pred nekaj leti je umrl. Danes je na njegovem mestu Willy Brandt. Oglejmo si ga nekoliko pobliže, kajti o njem bomo v prihodnjih mesecih gotovo še pogosto slišali.

Pred Hitlerjem pobegnil na Norveško

Najprej povemo, da se ni vedno tako imenoval. Njegovo prvotno ime je bilo Herbert Karl Frahm. Za Brandta se je prekrstil šele, ko je kot begunec pred Hitlerjem živel na Norveškem. Že to daje slutiti, da je imel zelo razgibano življenje. In takšno je bilo tudi v resnici.

Ko je bil Brandt leta 1949 izvoljen za poslanca v bonnskem parlamentu, je dal o sebi za parlamentarni priročnik tele podatke:

»Rojen 18. decembra 1913 v Lübecku. Obiskoval gimnazijo. Delal v socialističnem mladinskem gibanju. Leta 1933 emigriral na Norveško. Študiral zgodovino.«

Mi pa moramo vendarle povedati kaj več. Mladi Herbert Frahm ni bil sin meščanske družine, kakor bi sklepali iz teh skopih podatkov. Prišel je na svet kot nezakonski sin dvajsetletne prodajalke v lübeški konzumni zadrugi. Ker se oče ni brigal zanj, je skrbel za dečka prva leta neki sofer, ki je že njegovi materi nadomestoval očeta. V šoli je deček tako dobro uspeval, da je bil brez šolnine sprejet v lübeško gimnazijo. A komaj mu je bilo štirinajst let, se je ravnatelj že zdelo potrebno, da je posvaril fantovo mater: »Držite svojega sina daleč od politike!«
Toda tu ni bilo pomoči. Mladi Frahm se je zapisal politiki in pri tem tudi ostal. Najprej je vstopil v socialistično organizacijo »Rdečih sokolov«, nato je pristopil k socialistični delavski mladini. Kot sedmošolec je že stal pred sodiščem, ker se je stregel s hitlerjevskimi mladinci, in vse bolj se je vnel za politično delo v tedanji socialno-demokratski stranki Nemčije. Pisal je v časopise in se zavzemal za levo strujo v stranki. Ko je končno nastala nova »socialistična delavska

stranka«
kot vmesna stranka med socialisti in komunisti, je osemnajstletni Frahm postal voditelj njene mladinske organizacije.

Ko je leta 1933 prišel na oblast Hitler, je Herbert Frahm odšel na Norveško, kjer je imel daljne sorodnike. Priznali so ga za političnega begunca in odtlej se je imenoval Willy Brandt.

Na Norveškem Willy Brandt ni živel prekrizanih rok. Njegovi sedanji politični nasprotniki mu očitajo celo, da je šel predaleč, češ da se je v vojni boril proti nemški vojski in da se je že prej z rdečo fronto bojeval v španski državljanski vojni. Brandt sam pravi, da je bil v Španiji kot časopisni poročevalec za skandinavske časopise, na Norveškem pa je sodeloval kot tajnik Norveške ljudske pomoči, to je dobrodelnice organizacije, ki je pomagala najprej finskemu ljudstvu, kasneje pa norveškemu prebivalstvu. Vsekakor je res, da so Brandta zajeli Nemci na Norveškem v norveški uniformi, a ga niso spoznali. Sicer bi se mu slabo godilo, saj je že pred vojno na Norveškem pisal knjige, ki so ostro obračunavale z nacionalsocializmom. Brandta so Nemci kmalu izpustili, nakar je ušel na Švedsko, v Stockholm. Norveško poslanstvo ga je priznavalo za norveškega državljan in tako je bil Willy Brandt kar dvakratni begunec: nemški, ki je ušel na Norveško, in norveški, ki se je zatekel v nevtalno Švedsko.

Povratek v domovino po vojni

Na Norveškem in Švedskem je Brandt napisal osem knjig, mnogo brošur in brez števila časopisnih člankov. Na Norveškem se je tudi poročil z Norvežanko Rut Hansen, vdovo po znanem časnikarju, in še danes govorijo v družini berlinskega župana z obema sinovoma v norveškem jeziku. Na Norveškem je spoznal tudi resnično demokracijo in postal njen odločen pristaš. Predvsem pa se je navadil spoštovati nazore drugih.

Po vojni se Brandt ni takoj vrnil v Nemčijo. V jeseni 1945 je kot norveški časnikar sledil v Nürnbergu razpravi proti nemškim vojnim zločincem, nakar je leta 1946 napisal svojo deveto knjigo v norveškem jeziku pod naslovom: »Zločinci in drugi Nemci«. Tudi ta knjiga mu je prinesla očiitek, da se je postavil proti svoji domovini, v resnici pa je v tej knjigi nastopil proti trditvi o skupni krivdi vseh Nemcev za vse,

kar so počenjali Hitler in njegovi pristaši. Čeprav se je Brandt že tedaj, ko je bil v Nürnbergu, udeležil konference za obnovo nemške socialnodemokratske stranke, se še ni mogel odločiti, da bi ostal v Nemčiji. Vrnil se je v Oslo, kjer mu je njegov prijatelj zunanji minister Lange poveril novo nalogo. Poslal ga je za tiskovnega atašea k norveški vojaški misiji v Berlin. Konec leta 1947 pa je Brandt po razgovorih s socialnodemokratskim voditeljem Kurtom Schumacherjem popolnoma spremenil svoje življenje. Odpovedal se je norveškemu državljanstvu in svojemu ugodnemu položaju in postal zopet navaden nemški državljan z živilsko karto. Socialnodemokratska deželna vlada v Kielu mu je uredila državljanstvo in zdaj je Herbert Frahm tudi pri matičnem uradu postal Willy Brandt.

Odtlej je šla njegova politična pot naglo navzgor. Postal je član bonnskega parlamenta, leta 1952 tudi član berlinskega občinskega zbora in leta 1955 njegov predsednik. Na tem mestu je postal junak dneva v napetih novembrskih dneh leta 1956, ko so Berlinčani razburjeno demonstrirali proti Sovjetom zaradi dogodkov na Madžarskem. Ko so hoteli vdreti v Vzhodni Berlin, kjer jih je čakala ljudska policija s puškami in strojnimi, je Brandt, sto-

ječ na avtomobilu pomiril tisočglavo množico.

Prvi povojni berlinski župan, znani Ernst Reuter, je umrl leta 1953, nakar mu je sledil manj znani Otto Suhr, katerega so pokopali pred enim letom. Berlin je industrijsko mesto in v politiki imajo socialni demokrati navadno rahlo večino. A vendar so lani, ko je bilo potrebno izvoliti novega »vladajočega župana«, Berlinčani vseh strank po veliki večini sodili, da je edino Willy Brandt tak mož, ki ima v sebi mnogo več kot lastnosti dobrega občinskega upravitelja, mož, kakršen je potreben za Berlin, pravi naslednik Ernesta Reuterja, ki je znal biti več kot strankarski politik, namreč glas vsega berlinskega ljudstva in krmar njegove usode v najnevarnejšem času mestne zgodovine.

Nič ni pomagalo, da so strankini voditelji hoteli imeti na tem važnem mestu v Berlinu drugega moža. Kljub temu je bil izvoljen zaradi svojih širokogrudnih nazorov z večino 86 od 118-ih za novega berlinskega župana in načelnika berlinske vlade ali senata. In še to: ko so nove senatorje in njihovega načelnika zaprilegli, so odgovorili socialdemokratski senatorji na besedilo: »Tako prisegam!«, Willy Brandt pa je rekel: »Tako prisegam, kakor mi Bog pomaga!«

Našim gospodinjam

Rože lončnice pozimi

Ko se prične mraz, nas začnejo rože skrbeti. Cel poletje so krasile okna, balkone, hodnike, oltarje, a sedaj, ko je padla prva slana, so hotele na toplo. Dokler ni prehudega mraza, jih imamo lahko na sončnem prostoru v nezakurjeni sobi. Ko pa začnemo kuriti v sobah, pa moramo posvetiti našim lončnicam več skrbi. Suh zrak v toplih sobah povzroča, da voda iz lončkov in zelenih listov hitreje izhlapeva. Posebno rože, ki tudi pozimi cveto, moramo bolj zalivati.

Voda s katero zalivamo, mora biti prešana in mora imeti sobno temperaturo. Na krožniku pod lončkom pa voda ne sme stati, ker sicer začnejo korenine gniti. Zelo občutljivi je posebno gumijevce.

Poleti smo rožam prilivale zvečer. Zdaj pa jih zalivamo zjutraj ali opoldne. Čim manjši je lonček, tem bolj moramo zalivati, ker v majhnem lončku ni prsti, ki bi ohranjela vlago. Rože, ki tudi pozimi cveto, potrebujejo razmeroma več vlage, kot tiste, ki pozimi samo počivajo. Paziti pa moramo, da se ne posuše.

Tudi svetlobne prilike so važne. Pozimi skoro vsaka roža prenese sončno, južno okno, ker ni nikoli preveč sonca. Ker je zemlja v lončku precej izrabljena, lahko rastlino zalivamo enkrat tedensko z vodo, kateri je primešano umetno gnojilo. Tudi tu velja pravilo: bolje premalo, kot preveč. Temperatura v sobi naj bo vedno ista. Rastlino zelo škoduje, če je enkrat zelo vroče, drugič pa silno mraz.

Če darujemo pozimi rože v lončkih, ki

smo jih kupile pri vrtnarju, vprašajmo, kako je roži streči. Pogosto s tako rožo sploh nimamo veselja, ker v najkrajšem času začne hirati. Pri vrtnarju je v cvetličnjaku imela za rast in cvetenje idealne pogoje. Pri nas bo pogrešala morda enakomerne toplote in svetlobe. Zato darujmo neobčutljive rastline, da se prvo veselje ne bo spremenilo v žalost.

Rdeča pesa za zimo. Ker imamo veliko rdeče pese in bi ta spomladi morda oleselela, jo lahko že kar zdaj pripravimo v solato. To konservirano rdečo peso uporabljamo potem do nove.

Kakih 5 kg zdrave pese v mrzli vodi operemo (korenin ne porežemo in tudi listov ne preveč, jih bolj posmukamo), da pesa ne izgubi soka in barve pri kuhanju), damo v primerno posodo, zalijemo z vodo, izdatno osolimo in pokrito počasi kuhamo do mehkega. Kuhano peso preplaknemo z mrzlo vodo in jo olupimo, narežemo na listke (naribamo), zdevamo v položeno posodo in ohlajeno potresemo s tremi žlicami nastroganega hrena.

Medtem razredčimo 1 liter vinskega kisa ali drugega kupljenega kisa (domač kis ni dober za konserviranje) z ¼ l vode, dodamo 6 kock sladkorja, žličko kumine, nekaj zrn janeža in to pustimo 5 minut vreti. Z ohlajeno količino polijemo peso, jo s prekuhanjo leseno kuhalnico dobro zmešamo in z njo napolnimo čiste, suhe kozarce, tako da kis za prst visoko pokrije peso. Kozarce nato neprodušno zapremo in shranimo na suhem in hladnem prostoru.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

217

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Tudi v Franciji se direktorij ni lotil vojne s takim ognjem kot nekoč montanjski »odbor za javno blaginjo«. Uvedli so sicer vojno obveznost, toda organizacija vpoklicanj so izvedli tako slabo, da je prispelo jeseni l. 1798. k polkom od 200.000 obveznikov komaj 74.000 in spomladi naslednjega leta zopet komaj polovica. Enako sta bili jako pomanjkljivi tudi njih oprema in oskrba, tako da so živeli v pravem pomanjkanju v že izčrpanih zasedenih pokrajinah.

Francoski vojni načrt je bil dokaj zastarel. V južni Nemčiji je poveljeval donavski armadi (45.000 mož) vnovič Jourdan, katerega je krila na levi Bernadottova renška armada (30.000 mož). Od 100.000 križem Italije raztresenih mož je mogel zbrati Scherer le 45.000 mož ob Adiži, a med obema skupinama je iz južnovzhodne Svice Massena ogrožal Tirolsko. Na avstrijski strani je poveljeval nadvojvoda Karel 75.000 možem na Bavarskem, general Kray 60.000 možem v Benečiji (v njegovi armadi je bila tudi večina slovenskih polkov), a 20.000 mož je štiti Tirolsko. Očividno se pa Avstrijci niso zavedali svoje številčne premoči, temveč so čakali še na Ruse. Napadli so zato Francozi (spomladi l. 1799.) na vseh frontah naenkrat, a jim je povsod temeljito spodletelo. Jourdan je prodrl komaj do Bodenskega jezera in pri Stockachu napadel nadvojvoda, toda bil je potolčen, da se je moral umakniti nazaj za Ren in podati svoj odstop. Massena je napredoval tudi komaj do Feld-

kirchna na Predarlskem, kjer je bil pa odbit. Scherer je dosegel neke majhne začetne uspehe ob Gardskem jezeru, a je bil kmalu nato potolčen blizu Verone, nakar se je moral hitro umakniti prav do reke Adde in prepuštili poveljstvo Moreauju. Kray ga ni preganjal, temveč je čakal še na prihod ruske pomoči.

Rusi so čakali ob tem času na Moravskem. Poveljeval jim je stari znameniti maršal Suvarov, ki si je bil pridobil že veliko bojno slavo v vojnah s Poljaki in s Turki in katerega je imenoval sedaj tudi cesar Franc II. za avstrijskega feldmaršala. Na Dunaj je pa prispel tisti čas tudi ruski veliki knez Konstantin. Suvarov je odločil od svoje armade 28.000 mož in se meseca februarja podal z njimi v Italijo. Korakali so mimo Dunaja skozi Štajersko in Koroško v Italijo, tako da so tedaj tudi koroški Slovenci prvič videli rusko armado. Pri Brežah jih je sprejel tedanji kresijski komisar grof P. Goess in jih spremljal potem skozi Koroško, skrbec za njihovo preskrbo. Koroški zgodovinar Hermann popisuje ta njih pohod skozi Koroško takole:

»Prve dni meseca aprila so prispale kolone tega pomožnega zbora ... skozi Gornjo Štajersko in korakale čez št. Vid, Trg in Beljak v Italijo, tako da so bili v Celovcu nastanjeni le majhni oddelki. Pred njimi so glasniki civilizacije s peresom in ustno širili strašne vesti o njihovi nečloveški podivjanosti, toda ta strah je hitro minil, čim so jih zagledali. Neki sosednji oživdec (Leithner) jih slika, da so »pevaje korakali s svojimi gosto poraženimi bradami, z dolgimi, togo visečimi kitami, katerim so visele na konci svinčene kroglice«. To jim je dajalo poleg njihove noše bojevit videz. Ako so jih pogostili z žganjem, sočivjem in suhim sadjem — imeli so namreč tedaj svoj post — so bili jako zadovoljni

in slišati ni bilo o nobenem izgredu. Njihovi odlično opremljeni bolniški vozovi so želi splošno priznanje. Imeli so le ruski papirnat denar, bakrene rublje in kopejke, katere so jim zamenjavali kot redkosti. V takem denarnem pomanjkanju je bil tudi njihov poveljnik, kajti ko je prispel v št. Vid, je tožil, da si še ni mogel nabaviti niti avstrijske feldmaršalske uniforme. Koroški deželni stanovi so mu preskrbeli iz deželne tovarne sukno in pritkline ter mu to izročili v Beljaku kot znamenje svojega spoštovanja. Tu na Koroškem jih je dosegel ukaz, da se morajo vse žene in otroci po večini že na pol osivelih vojskavoj vrtniti, radi česar je mnogo prvih (namreč žena) svoje odrastle dečke rajši darovalo slovenskim kmetom kot svojim stanovskim tovarišem. Tako je ostal marsikak Rus tu, čigar oče je v Italiji prelivl svojo kri ...«

Prišedši v Italijo je prevzel Suvarov vrhovno poveljstvo tudi nad avstrijskimi četami, nadvojvoda Karel pa nad vsemi zavezniškimi četami v južni Nemčiji. Toda oba poveljnika se nikoli nista mogla zediniti za kake vskladene akcije, kajti Suvarov se je smatral podrejenega samo carju, a nadvojvoda Dunaju, kar je že zgodaj odtujilo Ruse in Avstrijce. Suvarov je med 25. — 27. IV. zmagovito napadel Francoze na Addi in si izsilil prehod, tako da so bili Francozi prisiljeni izprazniti celó Milan in so mogli zbrati svojo razbito armado šele v Alessandriji. Sredi meseca maja so jih Rusi iznova napadli in jih pognali prav do Genove ter zavrnili tudi čete, ki so jim skušale priti na pomoč iz Neaplja. Ti neuspeli so prisilili tudi Masseno, da se je umaknil iz južnovzhodne Svice k Zürichem jezeru. Tu so ga Rusi in Avstrijci iznova napadli, a so bili z velikimi izgubami odbiti, kar je potem še bolj odtujilo Avstrijce in Ruse.

(Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Na Miklavžev večer

Ravno na predvečer sv. Miklavža je padel tisto leto prvi sneg. Ni ga napršilo bogve kaj, samo toliko, da je ležala jesenskoturobna pokrajina pod belo odejo. Tako je bila pripravljena, da brez odpora sprejme prvi nastop mrzle zime.

Največje veselje s prvim snegom so imeli seveda otroci na vasi. S podstrešja, kjer so pozabljene in zaprašene samevale celo poletje, so nemudoma privlekli sanke na dan, da takoj preiskusijo, če še kaj drče. Drugi pa so se že začeli baviti z zgradbo snežnega moža. Z zarudelim noski in otrplimi prstki so poskakovali okoli nadute postave tako dolgo, dokler niso bili zadovoljni s svojo novo umetnino, posebno pa še s pohvalo iz ust odraslih.

Toda ko se je naposled začelo mračiti, so se naglo, eden za drugim poizgubili po svojih varnih domovih. Vendar pa je temu ali onemu še za trenotek zastala noga na hišnem pragu in pogled je obvisel na zasneženih planinah, čez katere ravno danes prihaja Miklavž v spremstvu rogatih parkljev v deželo.

»Morda so pa sedaj že v dolini in bodo kmalu dospeli v našo vas,« je govoril mali Hanzej svojemu neločljivemu prijatelju Toneju, ko sta stopala skozi vežo v gorško zakurjeno izbo. »Odriniti so morali gotovo že na vse zgodaj od doma, kajti pot čez zasnežene planine je dolga, pa tudi nevarna.«

Tonej je nagrbancil čelo v gube, kar je storil vedno, če je kaj premišljal, nato nekoliko pokimal s kodrasto glavo in počasi dejal:

»Morda jih pa letos sploh ne bo in midva se bojiva zastoj! Lahko bi se jim pripetilo, da bi med potjo kje obtičali v snegu in naposled ne bi vedeli več ne naprej in ne nazaj.«

»Kaj takega ti še misliti ni treba! Boš že videl, gotovo bodo prišli tudi letos kakor doslej vsako leto! Če bi se jim pa vendarle kaj takega pripetilo, kakor ti praviš — sem pa jaz mnenja, da bi jim v tem položaju gotovo priskočili na pomoč cariniki, ki se morajo vsako noč in ob vsakem, še tako slabem vremenu, plaziti po obmejnem gorovju in loviti tihotapce. Pomagali bi jim zopet na noge ter jim pokazali pot v dolino.«

Mirno, kakor sicer le redkokdaj, sta se po tem važnem pogovoru spravila za mizo v bogkovem kotu, kjer so že sedeli Hanzej ded ter z užitekoma kadili pipo tobaka.

Nekoliko prikrito bojzani, obenem pa tudi fantovske radovednosti se je zrcalilo v njihovih mladih obrazih. Od časa do časa sta oprezno odgnila zaveso pred zastrtim oknom in se zazrla v temne obrise gora, nad katerimi so se ravnokar užgale prve

zvezde. Pri vsakem najmanjšem ropotu v hiši ali izven hiše sta se tesneje oklenila eden drugega in prosila deda, da bi prisedel malo bliže k njima, češ da se bojita priboda parkljev. Ded so jima radi ustregli in se pomaknili bliže. Iz kuhinje pa so stopili babica in z njimi je privedel prijeten duh po sveže povajenih žgancih. Nasmehnili so se fantoma, ju pomirjevalno pogladili po laseh in rekli: »Saj se vama ni treba bati, ker bila sta pridna in žebrati (moliti) tudi dobro znata! Sicer pa Miklavža danes še dolgo ne bo — bomo lahko še prej večerjali.«

Pri teh besedah se je za pečjo zganil počasi Nacej, še mladi hlapec pri domači hiši. Utrujen od dnevnega dela je bosonog ležal na topli dilci, si grel svoje ude in se zraven poigraval z mlado muciko, ki se je po vsej sili hotela zviti v klopček prav na njegovih prsih. Vzravnal se je pokonci in pognal muciko od sebe, ki je radi takega nezasištanega ravnanja razdraženo zamijavkala. Ustavil pa se je tudi kolovrat, katerega je vrtela Hanzejeva mati, spretno sukajoč tanko nit iz lanenega prediva.

Tiho je bilo v izbi in ura na steni je ravnokar odbila šest. Tedaj se je oglašil pred hišo droben zvonček, obenem pa tudi rožljanje težkih verig. Slišati je bilo čudne glasove, podobne tuljenju gladne zverjadi v zagonetnih nočeh neprodernih pragozdov.

Babica so naglo prisedli k dečkoma na nasprotni strani mize, tako, da sta bila dobro zavarovana od obeh strani. Oči vseh pa so bile uprte v sobne duri, na katere je sedaj nekdo trikrat potrkal. Hkrati so se duri odprle in v izbo je stopil častitljivi Miklavž. Skofovsko je bil opravljen in dolga siva brada mu je segala prav do pasu. Počasi se je približal mizi in vprašal dečke najprej po starosti in imenih. Potem je zahteval od njiju naj skupno odmolita očenaš. Oba sta se dobro odrezala, čeprav se jima je glas od razburjenosti nekoliko tresel. Ko so babica še omenili, da sta bila celo leto pridna, ju je Miklavž bogato obdaril. Vsa srečna sta sprejela iz njegovih rok vsak svoj krožnik napolnjen z orehi, figami in različnimi sladkarijami. Celo velika pomaranča je ležala vmes in v rudeče jabolko je bila vsekana desetica. Strah se je naenkrat spremenil v veselje.

Odhajajoč se je Miklavž obrnil in tedaj zapazil Naceja na dilci. Okrenil se je proti njemu in strogo spregovoril sledeče besede: »Oho — temu se pa že od daleč pozna, da žebrati ne zna!«

Nacej pa se mu je takoj korajžno odre-

zal: »Tega pa ne — saj vem, da ti nisi te pravil!«

Na tako predrzni odgovor je Miklavž samo krepko potrkal s svojo dolgo palico na tla in v sobo je mahoma skočil parkelj, strašen kot sama črna pošast. Dečka sta od groze na glas zavpila in se skrila za hrbiti deda in babice. Miklavž pa je stegnil roko in pokazal na Naceja ter velel parkeljnu:

»Hitro dov z dilce ga spravi, da zunaj v sneg ga postavi, da bo vsaj vedov kdo je te pravil!«

Nacej pa je bil spretnejši od parklja. Kakor bi trenil je skočil z dilce in parklju naravnost za hrbit. Prijel ga je okoli pasu z obema krepkima rokama in ga je tako počasi, korak za korakom porival pred seboj do hišnih vrat, ga brenil od sebe, zaloputnil vrata in zasukal ključ.

Navzočim je zamajkalo sape. Celo Miklavž ni vedel kaj storiti. Kaj takega se mu gotovo še ni pripetilo. Vračajočemu se Na-

ceju je samo še zažugal s prstom in se nato dostojanstveno odpravil iz hiše.

Zunaj pred okni pa je še nekoliko časa razsajal razdraženi parkelj, da je bilo groza in strah. Naposled pa je le vse zopet potihnilo. Samo od daleč je bilo še slišati zvonček in rožljanje parkljevih verig.

Domači so se spustili v smeh in dobra volja je zavladala v izbi.

Nacejev ugled pa je tisti večer pri vseh močno narastel.

Najbolj sta ga seveda občudovala Hanzej in Tonej.

»Nacej, ti si pa korajžen biv, da si se celo parkeljna lotiv. Gotovo je to tvoje dejanje celo ugajalo Miklavžu, da se prav nič ni potegnul za parklja, kar bi seveda lahko mogel. Tedaj bi pa tebi slaba predla.«

Nacej pa je zmagovalno vzdignil glavo, se samozadovoljno nasmehnil in po zaužiti večerji takoj zopet zlezal na dilco pri peči, kamor mu je potolažena sledila tudi mlada mucika.

K. N.

Počitnice v Kortah

Tako smo se odpeljali sami. Vlak je veselo puhal proti Podjuni, jaz sem pa razigrano gledal skozi okno. Zagledal sem cerkev in Medgorju, ki se je belila v opoldanskem soncu. Iz daljave je prihajalo rahlo zvonjenje.

Na Kamenu je stopila na vlak tudi naša kuharica. Bila je obložena z raznimi rečmi za naše taborenje. Odeje, zelenjavo jabolka in še marsikaj drugega. Toda kmalu smo vse te reči morali zopet izložiti z vlaka. V Sinči vesi smo izstopili, da presedemo na »fikeja« ali »kapelški brzovlak«, ki nas bo pripeljal še nekoliko bliže našega cilja. V Celovcu smo upali, da se nam bodo manjkajoči sošolci pridružili v Sinči vesi, a tu sta nas čakala samo dva. Povedala sta nam, da ostali ne morejo priti, ker morajo delati. Bilo je sredi poletja, ko je na kmetih največ dela, pridnih rok pa vedno huje primanjkuje. Bomo pa šli sami, smo sklenili.

»Fikej« je že bil poln, tako da smo morali razpoložiti naše stvari kar po tleh in po hodniku, dočim smo mi stali kar na ploščadi. No, do železne Kaple bomo že prestali, smo si dejali. Bil je to namreč zadnji vlak, ki vozi v Kaplo in se je z njim mnogo delavcev, ki delajo v tovarni, vračalo domov. Bila je to moja prva vožnja s »fikejem« o katerem sem pa že prej mnogo slišal. Radovedni smo ga gledali, kako jo je sopihal po ozki soteski. Moram reči, da se mu ni kaj prida mudilo, kajti večkrat je postal in se oddahnil, kot postarni možakarji, kadar hočejo priti do sape.

Bil je že mrak, ko smo prispeli v Železno Kaplo. Zbasali smo našo ropotijo zopet na tla in čakali na avto. Kmalu je prišel in odpeljali smo se naprej po lepi dolini do Obirskega, nato pa skozi mogočne skale divje lepe korške soteske gor v Korte. V nanovo popravljenu župnišču je bil prostor za nas že pripravljen. Postlali smo si in kmalu trdno zaspali. Ni čuda, po tako dolgem in pestrem potovanju!

Ko smo se zjutraj zbudili, nam je sonce že mežikalo. Treba je bilo vstati, se umiti in že nas je zvonček vabil v cerkvico. Tam smo imeli kar dve sveti maši, med katerima smo pobožno prepevali.

Po božji službi smo si pripravili mize pod starodavno košato lipo in tam pospravili naš prvi zajtrk v Kortah. Naša dobra kuharica Gusti Hribšek je skuhala dišeče kave, prigrizovali smo pa zraven tečen kmečki kruh.

Potem smo šli še enkrat v cerkev in si jo natančno ogledali. Je majhna, a lepo okrašena. Na glavnem oltarju je križani Jezus, pod križem pa stoji učenec, ki ga je Gospod najbolj ljubil, Janez, poleg pa Jezusova mati Marija. Okrog cerkvice pa leži majhno pokopališče, obdano z zidom. Nanjem počivajo trupla umrlih Korčanov, njih duše pa so odšle nazaj k Stvarniku.

Nato smo se seznanili še z ljudmi, ki živijo tam in občudovali krasoto Kort. Posebno lepa je Košuta, kadar ob sončnem vzhodu sonce obseva njen mogočni hrbit. Zdi se ti, kot da te kliče: »Pridi k meni!« Nameravali smo jo res obiskati, toda čas nam je prehitro potekel.

(Dalje)

(Konec prihodnjic)

JULES VERNE:

54

Potovanje na Luna*)

Koliko ljudi ni moglo spati tisto noč pred tako nestrpnim pričakovanim dnevom! Kako jim je težka mōra čakanja stiskala prsi! Vsem so srca nemirno trepetala, le Michelu Ardanu ne. Ta ravnodušni človek je kot po navadi pridno tekal sem in tja in nič ni kazalo, da bi bil bolj zaskrbljen ko druge dni. Spal je tako mirno, kakor Turenne na topovski lafeti pred bitko.

Ze od ranega jutra je številna množica pokrivala travnike, ki se razprostirajo okrog Stone's Hilla v nedogled. Vsake četrte ure je tampa-townska železnica pripeljala nove radovedneže, kmalu je to priseljevanje doseglo bajno število in po poročilih »Tampa-Town Observer« je tistega znamenitega dne pet milijonov gledalcev tepalo tla v Floridi.

Večina te množice je že mesec dni tabarila okrog ograde in položila temelje mestu, ki se je poslej imenovalo Ardan's-Town. Ravno so napolnile barake, kočice, kolibe in šotori in v teh začasnih bivališčih je stanovalo toliko prebivalcev, da bi se pred njimi lahko skrila največja evropska mesta.

Tu so bili zastopani vsi narodi zemlje; slišal si govorico v vseh jezikih sveta; prava mešanica jezikov kakor v svetopisemskih časih Babilonskega stolpa. Ljudje iz vseh

slajev ameriške družbe so se brez razlike mešali med seboj. Brezobzirno so se prerivali v gneči bankirji, poljedelci, mornarji, postreščki, mešetarji, trgovci, brodarji in sodniki. Kreoli iz Louisiane so se bratili s farmarji iz Indiane; gospodje iz Kentuckyja in Tennessee, pa elegantni in ponosni Virginijci so se razgovarjali z na pol divjimi lovci Jezer in z živinskimi trgovci Cincinnatia. Z belimi širokokrajnimi pokrivali iz bobrovine ali s klasičnimi panamskimi klobuki na glavi, v modrih bombažastih hlačah iz opelovskih tovarn, v elegantnih jopičih iz domačega platna, z nizkimi škornji v križčih barvah so se šopirili s čudaki batistnimi rutami okrog vratu. Na srajcah, manšetah, kravatah, in vseh desetih prstih, kaj šele v ušesih so se jim lesketale cele zbirke prstanov, bučic, briljantov, verižic, zaponk in uhanov, katerih visoka cena se je ujemala s slabim okusom. Žene, otroci in služabniki v prav takih bogatih oblekah so sprejemali te može, očete in gospodarje, hodili za njimi, pred njimi in okrog njih. Bili so ko plemenski poglavarji med svojimi številnimi družinami.

Ob času obedov so vsi ti ljudje planili na jedi, kakršne so domače v državah na jugu. Teknile so jim tako, da je bila preskrba Floride v resni nevarnosti. Kar požirali so hrano, ki se upira evropskemu žolcu: žabe v omaki, dušene opice, fisch-chowder, pečene vrečarje, opečene oposume ali rakunovo pečenko.

Tej neprebavni hrani je prišla na pomoč vrsta likerjev in pijač. Kako so prodaj-

jalci kričali, vpili in vabili po barih in pivnicah, kjer je bilo nič koliko kozarcev, vrčev, steklenk, steklenic, neverjetno oblikovanih buteljek, možnarjev za sladkor in celih šopov slamice.

— Mética! je doneče kričal eden teh krčmarjev.

— Sangare z bordojem! je vreščal drugi.

— In brinovec, je ponavljal tretji.

— In koktajl, konjak! je kričal četrti.

— Kdo hoče pokusiti najnovejšo pravo metico? so kričali spretni oštirji. Kakor dela glumač s kroglico, so stresali iz kozarca v kozarec sladkor, limono, zeleno meto, zdrobljen led, vodo, konjak in sveži ananas, vse, kar sestavlja to osvežujočo pijačo.

Vabila, namenjena grlom, ki so jih užejale ostre začimbe, so se prejšnje dni ponavljala, naraščala in delala oglušujoč hrup. Tisti dan 1. decembra pa si take kliče le redko slišal. Krčmarji bi si zaman napejali glas in vabili pivce. Nihče ni takrat mislil na jed in pijačo in ob štirih popoldne je krožilo med množico nič koliko gledalcev, ki niso použili niti svojega običajnega zajtrka! Še značilnejše je bilo dejstvo, da je razburjenost premagala silovito ameriško igralsko strast. Ko si videl prevrnjene krogle na keglšču, kocke spravljene v škatlah, zapuščeno ruleto, igralne karte za whist, enaindvajset, rdeče in črno, monte in faro v nedotaknjenih ovitkih, si spoznal, da so ljudje ob dogodku tistega dne pozabili na vse potrebe in se odrekli vsem zabavam.

ST. JAKOB V ROŽU

Ustrahovanje naših družin je ponehalo. Dosegli so, kar so hoteli. A počasi se ljudem jasni. F. R. je bil pri družini N. in strašil: če ne podpišeš, vama bodo hišo prodali. M. P. je silil v ženo, ki se ga je otela: Počakaj, da pride mož. Nimam časa, moram prej oddati odjavnice. Da bi se ga znebila, je — podpisala. Ponoči je trkalo, pozno zvečer. Bila sem z otroki že v postelji, je izpovedala mlada vdova. Vstati sem morala in odpreti E. J. in M. J. Silila sta vame, a sem ostala trdna. — Kaj torej ti gorečniki na navodila, da se otroci lahko prijavijo za slovenski pouk? Mnogi so spoznali, da otroci nič ne izgubijo, če se slovensko učijo, lahko pa se mimogrede veliko priučijo. Člen 7 zahteva dvojezičnost uradnikov v slovenskem in mešanem ozemlju. Nočijo zapreti svojim otrokom dostop do službe božje v domačem kraju. Naj torej znajo oba jezika. Pametno spoznanje in pametno ravnanje, ko otroke zopet prijavijo...

BILČOVŠ
(Poroke)

Zadnja 2 meseca smo obhajali veselo poroko. 28. IX. je bila poroka Ruperta Gasserja, tesarja v Kajzah. Kot nevesto je pehala pred oltar Miklavževo Mojčijo. Zanimiva je ta poroka radi tega, ker je pred par leti njegov rodni brat vzel za ženo sestro sedanje neveste. Tako imata dva brata dve sestri za žene. Pri Miklavžu je bila poročna gostija, kjer so gostje doživeli nekaj veselih ur, ko so prepevali pevci ženi in nevesti vesele pesmi, pa tudi dekleta so z lepimi pesmimi počastile nevesto, ker je tudi ona pri igrah in v cerkvi rada sodelovala.

Šofer bilčovskega avtobusa Mihi Andrejaš je si izvolil mlado žnidarjevo Nanijo za svojo družico. Dne 12. oktobra smo obhajali veselo ženitnino, najprej v farni cerkvi, potem pa pri Miklavžu, kjer so se zbrali svatje in med veselimi prepevanjem doživljali nekaj prijetnih uric. Kakor Mihi srečno vozi med Zg. Vesco in Celovcem avtobus, tako naj tudi vedno srečno potekajo dnevi in leta zakonskega življenja!

VELINJA VES

Velika Rupijeva družina je postala maloštevilna, ker so si dekleta že poiskale svoje može. Sin Franci pa se je zgubil v minuli svetovni vojni. Tako si je moral sin Toni poiskati tudi svojo družico, katero je našel na Moščenici pri Lenčiju v osebi Ane Reichmann. Res si ne bi mogel poiskati boljše neveste, kakor jo je našel v Lenčijevi Naniji. Saj je ona ja kmečka, izobražena, vesela, tako da bo znala voditi gospodinjstvo pri veliki Rupijevi hiši.

Dne 26. oktobra je bila vesela poroka v naši farni cerkvi in sicer z mašo ob 11. uri. Zato so prihiteli častiti gospod Vošnjak iz Št. Janža, da so opravili drugo božjo službo v Bilčovsu. Veliko število svatov je stopalo pred božji oltar, kjer sta si Toni in Nani obljubila zakonsko ljubezen in zvestobo. Med poroko je prepeval pevski zbor nevesti v slovo s pesmijo »Le jemlji, nevesta slovo«, pri kateri so tekle solze, ne žalosti, ampak veselja. Pri Miklavžu, kamor se je pred par leti omožila nevestina sestra Katri, so tudi temu paru pripravili gostijo. Veselo je bilo, pesem za pesmijo se je vrstila, da se bilo vse dobre volje. Proti večeru so se zbrali gostje in tudi drugi pred hišo, da bi ujeli kaj dobrega, ki je priletelo iz okna 1. nadstropja. Od tam je tudi priletela dirjenca, katero je ujel tisti, ki je najmanj mislil na to, domači župnik.

Naj bi spremljala sreča in zdravje mladi par, jima vsi iz srca želimo.

RADIŠE

Ker se že dolgo nismo oglasili, se je zopet nabralo nekaj več novic.

Tudi pri nas so bile odjave od slovenskega pouka v šoli. Od skupnega števila 53 šolarjev so starši odjavili 22 otrok, povečini iz takih družin, kjer ne starši in ne otroci ne znajo nemško. Če poslušaj polomljeno »nemščino« teh staršev, spoznaš, da bi bilo najprej treba, da gredo oni sami v šolo in se tega jezika naučijo. Sedaj so pa namesto tega še lastnim otrokom vzeli možnost, da se v redu naučijo obeh jezikov, in s tem seveda tudi nemščine. Kajti trdno znanje materne jezika je naravni most k spoznavanju kakega drugega jezika.

Dobrih 13 let je bil pouk na naši šoli vzoren, vladal je mir in otroci so dobro napredovali. Ali bo ta uspeh mogoč tudi v bodoče, pa zelo dvomimo, kajti celo med otroci ni več istega soglasja, kot je bilo prej.

O možnosti zopetne prijave k sloven-

Pri nas na Koroškem

ščini smo izvedeli šele iz »Našega tednika«. Kako čudno je to: Ko je prišel odlok o odjavah, so vsako družino obvestili iz šole in poleg tega je vsaka prejela po pošti posebno izdajo »Volkszeitung«, ki je vsem naročala odjave. Zakaj ta razlika?

Leto se nagiba že h koncu in vreme nam precej nagaja. Ker pri nas sejemo vedno manj žitaric, je slame za nastilj vedno manj in večkrat je treba slamo porabiti za krmo. Tako je marsikateri kmet naravnost prisiljen, da gre v gozd napravljat steljo. Tako krade gozdu tako koristni gnoj in s tem škoduje nazadnje — samemu sebi.

Z letino moramo biti še kar zadovoljni. Sena je bilo zaradi izredne suše sicer nekoliko manj, zato je bila pa otava toliko obilnejša, pa tudi drugi krmilni pridelki so dobro obrodili. Kdor je pa imel travnike dobro pognojene, je lahko kljub vsemu zadovoljen s košnjo in marsikdo se je mogel znova prepričati, da je našim travnikom treba priskočiti na pomoč tako s hlevskim, pa tudi z umetnim gnojem, da bodo odporni tudi za sušo.

Dobro so obrodile tudi okopavine, sadja pa je bilo toliko kot že dolgo ne. Samo eno je, kadar ima kmet mnogo pridelka, pa ta nima prave cene.

Pa še nekaj iz prosvetnega življenja. Dne 19. oktobra so nam naši pevci pripravili prijetno prireditev in upamo, da nas bodo v zimskem času še večkrat razveselili.

Meseca avgusta nas pa je obiskal naš stari znanec č. g. Odilo iz Amerike. Dvakrat nam je v cerkvi lepo govoril in nato še enkrat pri blagoslovitvi motornih vozil. Za njegove lepe besede smo mu iz srca hvaležni ter upamo, da nas on tam daleč »onstran luže« ne bo pozabil. Pri blagoslovitvi motornih vozil se je zbralo kar 40 raznovrstnih vozil, tako da pride po eno motorno vozilo na vsako drugo hišo v fari. Tehnični napredek sega tudi v našo gorsko farno.

Meje občine so v tem letu nekoliko spremenili. Dne 1. 1. 1958 sta vasi Strančiče in Zabrda, ki spadata v farno Golšovo, prešli pod upravo občine Žihpolje. Tako se sedaj obseg občine in fare skoraj docela krijeta, ker samo štiri kmetije iz vasi Radiše in Rebernikova kmetija iz radiške občine spadajo v podgrajsko farno.

V letošnjem poletju so se k lepi sv. maši zbrali naši najstarejši farani:

89-letni Martinov oče iz Lipice, ki je z že pokojno ženo na mali kajzi vzredil 7

Božična darila

ure, nakit, optični in fotografski artikli najboljše kupite pri urarskem mojstru

Josef Kremer

Popravila izvršim takoj in solidno — kupujem in zamenjam strto zlato in srebro.

Železna Kapla - Eisenkappel

otrok, od katerih 5 živi in so dobro prekrbljeni. Še danes marljivo izdeluje lestve in grablje.

85-letni Mežnarjev oče, gostilničar, ki že zdaj vodi knjigovodstvo svoje obrti ter prihaja v nedeljo redno k sv. maši. Bil je 30 let organist in mežnar. Občinski tajnik pravi, da glede točnega knjigovodstva poseka vse mlajše gostilničarje. Njegov značaj pa je najboljše ocenil nekdanji župnik v Žrelcu, sedaj kanonik v Ljubljani, dr. Janko Arnejc, ki je dejal: »To je pa najpoštenjši oštr, ki sem ga kdaj koli srečal v življenju.«

85-letna Voltanova mati, ki je rodila in vzgojila pet otrok. Še danes prihaja pol drugo uro daleč v cerkev, je gibčna in živega spomina.

83-letna Kometarjeva mama, ki je že skoraj 50 let vdova. Sama je vzredila 4 otroke in še danes pridno pomaga snahi pri skrbi in negi številnih vnučkov. Je zvesta bralka slovenskih knjig in časopisov ter še vedno prihaja redno eno uro daleč v cerkev.

84-letna Metlicova mati, ki je še izredno živahna. Dala je življenje 7 otrokom, od katerih sedaj živijo še 3. Dolga leta je hodila na dnino. Mož je bil zidar, a je že

pred 40 leti umrl. Ima trdo življenje za seboj, a še danes s spretno roko vodi gospodinjstvo vnuku.

Na kratko omenimo še stanje potov in cest v naši občini. Že deset let si občina prizadeva, da vsaj nekoliko uredi naša pota in ceste, ki nas vežejo s Celovcem. Poleti so dober teden 3 tovorni avtomobili vozili iz farovške gramozne jame grušč na občinska pota. Prav sedaj je pri nas na delu zopet močan motorni stroj, ki razriva bregove in širi občinsko pot (Schubraupe), ki vodi iz Radiše preko Rut proti Medgorju. S tem povezuje jugovzhodno plat naše občine z Grabštanjem.

Kljub trudu občine pa še marsikaj manjka, prav posebno bi bilo potrebno, da bi

KMETIJE POZOR!

Šivalne stroje znamke Rast & Gasser, Jax, Gritzer, Necchi (izgov. Neki) in Anker, pralne stroje, peči in štedilnike — naročite najceneje pri domačemu podjetju

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihaja, p. Dobria ves

Zaloga raznih strojev, vozil, radioparatov, šivalnih strojev, kakor vsah električnih predmetov.

Plačilne olajšave! Zahtevajte cenike! Naročene stroje dostavim na dom.

bila cesta preko Radiš k Dravi res dobra in tako služila tudi tujskemu prometu.

Kaj hočemo? Pač spadamo v »zaostali predel«, za katerega se vsi zavzemajo, a pri nas ostaja vse pri starem. Če pogledamo v severni del dežele, vidimo, da so v marsičem na boljšem. Prav posebno slaba je pa cesta Žrelec—Medgorje, ki je edina avtobusna zveza za Radiše in za Medgorje. Ta cesta pač ne dela čast deželni cestni upravi.

Prihodnjič kaj več o zidanju in popravilih.

Knjiga o koroških Slovencih

Že četrto leto najdemo med Mohorjevim knjižnim darom tudi lično knjižico »Koroški Slovenci«. Naš zgodovinar Fran Erjavec z veliko ljubeznijo in še večjo marljivostjo odkriva življenje in življenjske prilike koroških Slovencev, da bi tako današnjemu rodu pokazal sončne in senčne strani narodne preteklosti.

Z vsakim zvezkom se bolj približujemo času, ki postaja sedanosti nekam podoben.

Doba Marije Terezije, ki je vladala od 1740 do 1780 in njenega sina Jožefa II. od 1780 do 1790 polagata v pogledu uprave vse države in tudi v pogledu šolstva temelje, ki so v svojem bistvu držali vsaj celo stoletje, dokler ni leta 1869 izšel za vso avstrijsko monarhijo enoten državni šolski zakon.

Že leta 1774 je Marija Terezija zamislila šolsko obveznost, ki se je dejansko pričela 100 let pozneje uresničevati.

Cesaričino načelo je bilo, da naj dobi vsak podanik pouk, potreben njegovemu stanu, povsod je treba namestiti sposobne učitelje in ustvariti trajen študijski red.

Piscu naše zgodovine se je posrečilo prikazati in pokazati tudi dejansko vlogo jezuitskega reda, ki je razvoju slovenstva v Celovcu še več doprinesel kakor v Ljubljani.

V dobo obeh zgoraj omenjenih vladarjev sodi veliko in zaslužno delo Gutsmana iz Grabštanja, ki je Slovincem dal skoraj za eno stoletje slovnico slovenskega jezika. Nastala je na Koroškem pred skoraj 200 leti in vendar najdemo celo slaviste, ki trdijo, da je naš jezik star komaj sto let. Razume pa se, da se je slov. jezik tudi razvijal kot živ jezik, kakor to, podobno kot se dogaja pri nemškem jeziku.

Dobi Marije Terezije in Jožefa II. sta tako jasno pokazali potrebo po gojitvi narodnih jezikov, ker brez teh niti ne bi mogli ljudstvu tolmačiti zakonov in državnih postav. Cerkovniki ali mežnarji so bili v tem času nosilci osnovne šole in eden izmed teh naj bi dajal drugemu potrebno strokovno znanje. Razume se, da v tem času, torej pred dve sto leti ne moremo govoriti o šolstvu, ki bi slonelo na potrebno in zadostno izobraženih učiteljih.

Naše prireditve

Farna mladina v Št. Janžu v Rožu vabi na

Miklavževanje

Na sporedu je:

Miklavž prihaja, opereta
Obdarovanje in petje

V soboto zvečer ob 8. uri v Št. Janžu pri Tišlerju.

V nedeljo ob 3. uri popoldne v Svečah pri Adamu.

Vabljeni

LOČE

VABILO NA MIKLAVŽEVANJE

Slov. prosv. društvo »Jepa« v Ločah priredi v nedeljo, 7. decembra t. l. pri Ročičniku v Rateneh skupno miklavževanje. Začetek ob pol 3. popoldne.

Na sporedu bodo kratke igrice otrok; nastop Miklavža in petje moškega zbora pod vodstvom g. S. Triesnika.

Dvorana je na novo urejena, ima centralno kurjavo, tako da se ni treba bati mraza, čeprav bi sv. Miklavž tudi prinesel sneg.

Vsi prijatelji domače besede in petja pristržno vabljeni. Prostovoljni prispevki namesto vstopnine.

BOŽJI GROB PRI PLIBERKU

Ker se stari mali zvon ne ujema glasovno z novimi, smo morali naročiti nov zvon z glasom h. Tehta 300 kg in blagoslovitev novega zvona bo v nedeljo dne 7. decembra. Častilci Božjega groba od blizu in daleč, pridite v nedeljo, da slišite zvonjenje »Salve Regina«.

Odbor za zvonove

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Barvne slike o Lurdu

ter še marsikaj drugega bo v okviru predavanja pokazal našim faranom č. g. Vinco Zaletel, provizor iz Vogrč, na praznik Brezmadežne dne 8. decembra 1958 ob pol treh popoldne v Šercerjevi dvorani.

MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Back mit uns, es ist soweit,
nun kommt eine schöne Zeit

Feste feiern, das macht froh,
back auch jetzt für Nikolo!

... wir backen mit
dem König

Das große König-Buch
Ein modernes Handbuch der Back-
kunst. Für Mutti, Tante, Großmama
das wertvolle Weihnachtsgeschenk!
Auskunft bei Ihrem Kaufmann.

Kulturni večer v Celovcu

V sredo dne 26. novembra so se na povabilo Katoliške prosvete zbrali Slovenci iz Celovca in okolice, da v duhu poromajo v Lurd. Kolpingova dvorana je bila ob pol 8. uri zvečer polna, ko je dr. Valentin Inzko začel prireditve ter med odličnimi gosti pozdravil mil. kanonika Zechnerja, ravnatelja dr. Joška Tischlerja in dr. Schmitza kot predstavnika škofijske Katoliške prosvete.

Bučno ploskanje, ki je ob nastopu pozdravilo glavnega govornika č. g. Vinka Zaletela, provizorja iz Vogrč, je bilo dokaz, da je predavatelj med celovškimi poslušalci vselej ljub gost, saj že več let prireja zanimiva predavanja z lepimi slikami. Najprej je zavrtel na magnetofonski trak posneto romanje koroških Slovencev v Lurd. Marsikdo v dvorani, ki se je tega romanja udeležil, je znova slišal pesmi, ki so jih takrat prepevali, plemenite nauke škofa dr. Rožmana, obenem pa je na lepih slikah videl sebe in soromarje na svetih krajih, kjer so se pod okriljem Marije posrednice milosti zbrali Slovenci iz Avstrije, Italije, Zapadne Evrope in Amerike.

Po kratkem misijonskem filmu za mladino je pa nato č. g. Zaletel podal lepo panoramo prosvetnega življenja na Koroškem v minulem letu. Živopisane podobe so nas popeljale na proslavo 50-letnice Narodne šole v št. Jakobu, spremljali smo »Miklovo Zaloc« po naših krajih, kjer je budila in budirila rojake, povzpeli smo se k Sv. Katarini nad Smihelom in si poklicali v spomin

zgod in nauke velikih sejalcov krščanske in narodne misli, pok. prof. L. Ehrlicha in žpk. M. Ražuna ter njih sodelavcev pri Kršč. socialni zvezi pred 50 leti. Slike, ki so dokazovale, da to seme živo klije, je

spremljala živahna, včasih šegava a vselej vzpodbujajoča beseda predavatelja. Ko je ob koncu obljubil, da nam bo ob priliki še kaj pokazal iz svoje obširne popotne malhe, smo mu vsi zatrdili, da bomo prav radi spet prišli. Zato bomo pa pozorno brali »Tednik«, da ne spregledamo novega vabila.

P.

NOVA PLOŠČA
za letošnji Božič

Pri SLOVENIA RECORDS v Chicagu, Ill., je pravkar izšla nova gramofonska plošča, na kateri so sledeče štiri slovenske božične pesmi: Potrkavanje — Glej, zvezdice božje
Prišla je lepa sveta noč
Angelčki stopajo skozi nebesa
Kaj se vam zdi, pastirci vi
Izvajajo: Milena Soukal, sopran; Ema Erman, ali Rev. Vendelin Špendov, O. F. M., M. M., orgle in zvonovi. (Vsi iz Chicaga.)
Ploščo odlikuje: umetniško dovršeno izvajanje sporeda; kvalitetna izdelava (plošča je nezlomljiva), bogat, večbarvno tiskan album, za katerega je prispeval besedilo pisatelj Karel Mauser.
V a ž n o! Plošča je izdelana za brzino (speed) 45 RPM.
Plošča z albumom stane 25 šillingov
Naročila za Koroško pošiljajte na:
DUŠNOPASTIRSKI URAD,
Viktringer Ring 26, Celovec
Nova plošča božičnih pesmi je najlepše darilo za letošnji Božič!

Krzneni Vesely
KLAGENFURT
Obstplatz 1-2

ZBORNICA ZA OBRTNO GOSPODARSTVO
ZA KOROŠKO
Oddelek: trgovina

Za

Božične nakupe

koroškega prebivalstva bodo vse trgovine odprte
POPOLDNE tudi v

SREDO, dne 10. decembra, od 14-18 ure,
SREDO, dne 17. decembra, od 14-18 ure,
SREDO, dne 24. decembra, od 14-16 ure
(v mestu Velikovec pa tudi v četrtek, dne 4., 11. in 18. decembra)

Razen tega bodo trgovine odprte še na

SREBRNO NEDELJO
dne 14. decembra in na
ZLATO NEDELJO
dne 21. decembra
od 9-12 ure in od 14-18 ure.

Kdor pravočasno kupi, ima večjo izbiro!
Odjemalcu, ki ne pride šele zadnji trenutek, lahko trgovec posveti večjo pozornost in skrb.

KOROŠCI, KUPUJTE V DOMAČIH TRGOVINAH!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 7. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 8. 12.: 7. 30 Romanje koroških Slovencev v Lurd. — TOREK, 9. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Ivan Cankar in njegova mati. (K 40-letnici njegove smrti). — SREDA, 10. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 11. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. — PETEK, 12. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Okno v svet. — Gospodarska šola za vsakogar (5). — SOBOTA, 13. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

V Podjuni se proda mala kmetija ugodno za upokojenca. — Istotam se proda tudi lep stavbni svet. Dopise pod „Takoj“ na upravo lista.

SIVALNI STROJI
PLETILNI STROJI

Grundner

KLAGENFURT, WIENERGASSE 10
nächst der Stadtpfarrkirche!

Božične in novoletne razglednice

s slovenskim ali nemškim voščilom
dobite v veliki izbiri pri

Mohorjeva družba v Celovcu

VIKTRINGER RING 26
Pismena naročila se takoj izvršijo

S praktičnimi božičnimi darili

napravite svojim sorodnikom največje veselje!

BLAGO - PERILO - VOLNO

od firme

L. MAURER
Klagenfurt, Alter Platz 35

Tekstilna trgovina

FERDINAND STEFITZ
v Pliberku na Glavnem tegu

Znana trgovina za blago, perilo in posteljnino g. Štefitza v Pliberku je ena najbolj priljubljenih za naše podeželje. Tukaj nam postrežejo solidno prijazno, dobiš vse kar si želiš po zelo ugodnih cenah. Moške in ženske plašče ter obleke, vse vrste perila za odrasle in otroke ter volnene jopice in nogavice vseh vrst. Poleg tega letno in zimsko blago za obleke in perilo. Novoporočenci si lahko nabavijo žimnice (modroce), pernice in odeje ter rjuhe in ostalo perilo. Da ne pozabimo še na ostanke — kar

na kile jih dobiš — in takorekoč za polovično ceno. Torej v trgovini Štefitz, v kateri vam tudi rade volje postrežejo v domačem jeziku, imate izredno veliko izbiro blaga. Oglejte si brezplačno in brezobvezno zalogo te trgovine, katero vam najtopleje priporočamo.

Ta podjetna firma bo tudi v Celovcu (Klagenfurt, Lidmanskyygasse 27) z 4. dec. odprla svojo podružnico. Zato dragi rojaki ne pozabite jo obiskati. Ravno sedaj za Božič, ko izbirate in kupujete darove za vaše drage, si boste prihranili mnogo denarja če si jih ogledate in nabavite pri firmi Štefitz v Celovcu.

Radio aparati šivalni stroji kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodno plačilo na obroke

„STEFITZ-TEXTIL“	Tuchentbezüge, bunt, reine Baumwolle 120x190 S 50.—	TAUSENDE Meter von Resten
	Polsterbezüge 60x80 S 12.—	
	Tuchentbezüge weiss 130x190 S 60.—	
	Deckenkappen glatt 130x190 S 64.—	
	Dekenkappen mit Spitzeneinsatz S 74.—	
	Polsterbezüge 60x80 S 12.—	
	Flanelleintücher 130x230 S 29.—	
	Leintücher ab 26.—, 38.— 54.— S 26.—	
	Decken, Wolldecken, Autodecken in gediegenen Farben, Vorhangstoff in allen Preislagen schon ab S 7.— per m.	
	Klagenfurt, Lidmanskyyg. 27	

Gospodinjje pozor!

RADLMAYR
POMAGA ŠTEDITI. SEDAJ UGODNO
KUPITE POSTELJNINO, BLAGO ZA
ZAVESE, PREPROGE IN TALNE OBLOGE.

RADLMAYR
V I L L A C H